Nr. 1. Wilnia, 2 wieraśnia 1922 h. Hod VI.

KRYNICA

SIALANSKAJA HAZETA

Adres Redakcyi i Administracyi WILNIA, SUBAČ 2.

WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ

„Krynica" kaštuješ: na hod 5000, asobny numar 100 m.

109285

AD REDAKCYI.

Biełaruskaja sialanskaja hazeta „Krynica" ŭžo majeć swaju historyju. Pačatak jaje heta 1917 h. u byŭšaj Rasiejskaj stalicy Pietrahradzie jašče prad rewalucyjaj. Dumka wydawać hetu hazetu paŭstała ŭ biełaruskaj studenskaj moładzi katalickaj duchoŭnaj akademii. Paśla hazeta mieła padtrymańnie i ŭ świeckich katalikoŭ biełarusaŭ. S Pietrahradu redakcyja pierajšła ŭ serca Biełarusi ŭ Miensk, adkul uznoŭ u Pietrahrad, a paśla ŭ Wilniu. „Krynica" zaŭsiody mieła swajej metaj—adradžeńnie Biełarusi, asabliwa zachodniaj, bo dla jaje pradusim naznačałasia i naznačajecca. „Krynica" mieła, kažam, na meci adradžeńnie Biełarusi narodnaje, relihijnaje, ekanamičnaje, hramadzkaje. Mecie hetaj „Krynica" zaŭsiody služyła wierna i ščyra. Dokazam čaho moža służyć fakt, što praz 5 hadoŭ niarazu redaktarski skład „Krynicy" nie apuściŭ ruk bieznadziejna, niarazu nie adstupiŭ ad swaich metaŭ. Piać hadoŭ prabyć storažam doli siarmiažnika-biełarusa nia było lohka. Treba było uściaž zmahacca z adsutnaściu hrošy, z ciemnatoju prydušanaha kryŭdaj wiekawoju, našaha sielanina, z čyrwonym ałoŭkam cenzara śpiarša rasiejskaha, a paśla polskaha, z rožnymi čynoŭnickimi pieraškodami i ichnym chamstwam. Padčas-ža takzwanaj «Siaredniaj Litwy» „Krynica" była spyniena i nat' aštrafawana.

Ciapier uznoŭ „Krynica" majeć mahčymaść (niawiedama, jak nadoŭha) pakazacca ludziam. A čaho-ž jana žadaje? Pasłuchajmo!

„Krynica" ŭ **žyćci palityčnym** žadaje pradusim taho, kab zakony, jakija jość u Polščy, i da nas tasawalisia naroŭni z hramadzianami palakami. Apošnim-ža swaim ideałam palityčnym u Polščy „Krynica" majeć **terytoryjalnuju aŭtonomiju z asobnym Sojmam u krai**.

„Krynica" ŭ **žyćci relihijnym** imkniecca da adradžeńnia ŭ nas chryścijanstwa, heta znača, kab chryścijanstwa było bolš zhodna z Nawukaj Chrystusa, kab służyła praŭdzie, dušy čaławieka, a nia było aružžam u rukach palitykaŭ, u rukach silniejšych i bahaciejšych. „Krynica" žadaje, kab Kaścioł byŭ katalicki, a nia polski, carkwa, kab była prawasłaŭnaj, ale nie rasiejskaj. „Krynica" stanoŭča idzieć da taho, kab u Biełarusi, nia kryŭdziačy wiedama, žadajučych malicca pa polsku, ci pa rasiejsku, pradusim było zawiedziena dadatkowaje nabaženstwa, jak pieśni, nawuki, kazańni stanoŭča ŭ mowie biełaruskaj, mowie rodnaj pracoŭnaha ludu.

»Krynica» **u žyćci ekanamičnym i hramadzkim** žadaje **padziełu panskaj i usiakaj inšaj ziamli** miž biazrolnym i małarolnym ludam pracoŭnym. «Krynica» prociŭ padziełu ziamli miž čužyncami. **Tutejšaja ziamla—tutejšym!** „Krynica" za roŭnyja prawy i abawiazki dla ŭsich hramadzian Polskaj Respubliki. „Krynica" dla biełarusaŭ—za biełaruskuju školu.

Dyk z Boham, „Krynička", pływi pa niwach biełaruskaj ziamlicy, wilhoć i adradžaj zasochšaje, dawaj uzrost zmiarćwiełamu, służy wierna i ščyra rodnamu, pakryŭdžanamu!..

Sialanie! Pilnujcie, kab was upisawali u spiski wybarszczykaŭ!

Zakładajcie Biełaruskija Wybarnyja Kamitety u kožnym akruhu i u kožnym abwodzie!

2-081530

HRAMADZIANIE!

Naczalnik Polskaha Haspadarstwa wydau zakon ab wybarach u Warszauski Sojm na 5-ha listapada i u Senat na 12-ha listapada s. h.

9 žniunia s. h. u mieści Wilni zasnawausia

Biełaruski Cantralny Wybarny Kamitet

dla usich Biełaruskich ziamiel u mieżach Polskaje Respubliki.

Kamitet prystupiu użo da arhanizacyi wybarau, majuczy na mecie prawiaści u Sojm i Senat deputatau, jakija szczyra buduć **baranić nacyjanalnyja prawy biełaruskaha narodū, prawy našaha pracoūnaha sialanstwa i rabotnikaū, hramadzkuju, palityčnuju i relihijnuju wolu dla ūsich hramadzian kraju biaz rożnicy nacyjanalnaści i wyznańnia.**

„Na Biełaruskich abszarach **usia ziamla tutejšamu pracoūnamu sialanstwu!**" — woś klicz, napisany Kamitetam na jaho sztandary.

Abwiaszczajuczy heta, Biełaruski Cantralny Wybarny Kamitet horacza zaklikaje usich Biełarusau prystupić da wypaunieńnia swajho **hramadzkaha abawiazku**, zhurtawacca kala Kamitetu, abjadnać swaje siły i biezadkładna zakładać akrużnyja i abwadowyja wybarnyja Kamitety u-wa usich wybarnych akruhoch, dzie jość biełaruskaje nasialeńnie, adnosiaczysia z pounaj wieraj da kamisarau i ahientau Biełaruskaha Cantralnaha Wybarczaha Kamitetu.

Adres Kamitetu: **Wilnia, Wilenskaja wulica dom Nr. 12 kw. 6.**

Usimi wybarnymi sprawami kiruje **UPRAWA KAMITETU** u hetkim składzie:

Staršynia: *Anton Luckiewicz.* **Taw. Staršyni:** *Wiaczesłau Bahdanowicz*

Skarbnik: *Ks. Adam Stankiewicz.*

I Sekretar: *Michał Kachanowicz.* **II Sekretar:** *Leapold Rodziewicz.*

Kandydaty: *Fabijan Jaremicz, Mikałaj Krasinski.*

Siabry uprawy, delehaty ad Rasejcaū:

Uładzimir Samojło *Siarhiej Kaczanouski.*

Siabry Biełaruskaha Cantralnaha Wybarnaha Kamitetu:

Alachnowič F., Arechwa L., Aūdziej B., Abramčyk M., (Wialejskaha paw.) Bildziukiewicz A., (Radaškawič Ks. Baroūka, (Ašmianščyna) Bohdanowič W., Harecki Maksim, Hapanowič I. (Budsłau, Duniławičsk. paw.) D biejkoūski L., Žaūryd (Łuniniecki paw.) Kachanowič M., Krasinski M., Kuryl Z., (h. Wialejka) Kunicki Łuckiewič A., Prot. Plis, Ks. Piatroūski (Wialejski paw.), Paūkšta E., Rak-Michajłoūski S., Rodziewič Ks. Siemaškiewič (Wilenski paw.), Znamiaroūski U., Stankiewič St., Ks. Stankiewič A., Ks. Stepowič (Swiacianski paw.), Taraškiewič B., Tamaščyk (Horadnia), Trepka A., Ułasaū A. (Radaškawičy), Farbotka J. Citaw (Nawahrudčyna), Prot. Juzwiuk U. (Ašmianščyna), Jaremič F. (Wałkawysk), Ks. W. Szutowič, Ks. Z. Jak Ks. J. Žuk, Ks. F. Ramejka (Dziśnienski paw.).

Lietuvos TSR Centr. Biblioteka Moksl. Akademija

Biełarusy i wybary u Warszauski Sojm.

Padčas suświetnaj zawiaruchi: wajny i Rasiejskaj rewalucyi Biełaruski Narod, u asobie swajej intelihiencyi, šukaŭ dla siabie nowych daroh, nowaha žyćcia. U hetym kirunku Narod naš rabiŭ toje, što rabić moh, na što pazwalali jahonyja, wiakowymi kryŭdami asłablenyja, siły. Najbolšym ideałam kožnaha narodu jošć palityčnaja niezaležnašć. Jak kožny haspadar, tolki swaju ŭłasnuju majučy haspadarku, moža znosna pražyć sam i prakarmić swaju siamiejku, tak i kožny narod, budučy niezaležnym, žywučy asobnym, samabytnym palityčnym haspadarstwam, zdolaješ paludzku žyć i raźwicca jak naležyć. My Biełarusy taksama žadali hetaj niezaležnaści, kali ŭ 1917 h. źbirali ŭ Miensku źjezd pradstaŭnikoŭ usiej Biełarusi i wybirali swaju Radu Biełaruskaj Respubliki, swoj urad, žadali niezaležnaści, kali rabili ŭsie mahčymyja zachody prad Europaj, prad usim świetam.

Adnak, na wialikaje naša horą, swajej apošniaj mety my nie dabilisia. Zrobili heta našy susiedzi, a nam jašče nia było sudžana, bo my akazalisia zasłabyja. Dyk wot-ža, dziakujučy swajej słabaści z adnaho boku, a złoj woli, złoj niespahadnaści z boku našych silniejšych susiedziaŭ, siańnia Biełaruś my bačym padzielanaj na častki: časć naležyć da balšawickaj Rasiei, časć da Polskaj Respubliki, častka da Łatwii. I što ž my na heta? Mo' budziem płakać, biadawać i bieznadziejna apuskać ruki? Nie!

Biełarusy ŭ Rasiei nadziei nia traciać; jany, jak mohuć, pracujuć dzieła pašyreńnia biełaruskaj świedamaści siarod šyrokich, zabitych horam i niawolaj masaŭ sialanstwa, dzieła abarony światych prawoŭ Biełarusa, dzieła biełaruskaj kultury, dzieła samabytnaści dušy Biełarusa. Tam my spatykajem biełaruskuju hazetu, knižku, biełaruskuju škołu.

U Łatwii Narod Biełaruski badaj što najbolšaj karystajecca wolnaściu. Łatyšy spahadajuć nam i pamahajuć u biełaruskaj pracy. Tam jošć biełaruskija pačatkowyja škoły, jošć u Dźwinsku Biełaruskaja Himnazija, kniharnia, a katalickija ksiandzy biełarusy dzie-nia-dzie da ludziej pa kaściołach prabujuć hawaryć u ich rodnaj biełaruskaj mowie.

Nia mała taksama robicca dla budučyny Biełarusi i tut u Polščy. A ŭsio razam uziata stanowić tuju darohu Biełarusi, jakaja wiadzieć da jaje niezaležnaści ŭ budučynie.

Ciapier prad nami, Biełarusami u miežach Polskaj Respubliki, — wybary ŭ Waršaŭski Sojm. My ŭsie, zhurtawaŭšysia kala Wilenskaha Centralnaha Wybarnaha Kamitetu, pastanawili prystupić da wybaraŭ. Bo Sojm kožnaj dziaržawy—heta poŭny i adziny haspadar, ad jakoha zaležyć dola narodaŭ i hramad, uwachodziačych u skład kožnaj dziaržawy. Ale kalib u jakim Sojmie nia było pradstaŭnikoŭ jakoha narodu, ci jakoj hrupy, dyk čužy nichto ab henym narodzie, ab henaj hramadzie nie parupicca napeŭna. Wot-ža i ŭ Waršaŭskim Sojmie, kalib nia było pradstaŭnikoŭ ad Biełaruskaha sialanskaha ludu, to niekamu byłob i baranić jaho ad polskaha pana, čynoŭnika, palicyjanta, ad jakich, jak wiedajem, dahetul nia było kamu nas baranić, a taksama, što najważniej, što našu ziamlu, palituju krywioj i potam našym, padzialilib miž čužyncaŭ, jak heta ŭžo robiać, a spynić hetu niahodnu u rabotu, kryŭdziačuju baluča biełarusa-chlebaroba, nia było-b kamu. Praŭda, ciapier u našu wiosku źjaŭlajucca rožnyja polskija ahitatary, hawórać nat' pa biełarusku, kab zatumanić našamu wiaskoŭcu wočy, kažuć, što jany prociŭ taho, kab čužyncaŭ biełaruskaj nadzialać ziamloju, ale heta tolki ciapier, kali chočać, kab sialanie za ich hałasawali, a woś kali ŭ Waršaŭskim Sojmie pryniali zakon ab kolonizacyi biełaruskaj ziamli, tady i hetyja našy „pryjacieli" hałasawali za heny niahodny zakon. Nia było swaich—nia było kamu za nas ustupicca.

A moža chto skaža, što ŭsio heta dobra, ale raz my idziom u Polski Sojm, pryznajom tut Polskuju dziaržaŭnaść, dyk hetym samym wyrakajemsia swaich apošnich metaŭ, wyrakajemsia biełaruskaj samabytnaści. Nie! My, jak skazana wyšej, dzieła swajej samabytnaści zrabili ŭsio, što mahli. Samabytnaści adnak nie zdabyli. Usia Zachodniaja Biełaruś ciapier naležyć da Polščy. Z hetym spračacca nichto nia budzie. My, rachujučysia z hetym faktam, stanowimsia na hrunt Polskich Zakonaŭ, kab abaranić usie mahčymyja prawy biełaruskaha Narodu ŭ Polščy. A kožnaje praŭnaje, kulturnaje, ekanamičnaje, palityčnaje zdabyćcio dla našaha narodu, jošć cehlinaj dzieła samabytnaści našaha narodu ŭ budučynie.

Pomnicca nam, kali Litoŭcy byli ŭžo blizka zdabyćcia sabie Wilenščyny i Wilni, jak swajej stalicy,—my Biełarusy, wyražajučy swaje palityčnyja adnosiny da Litwy, wystawili damahańnie dla biełaruskich ziamiel u Litwie tak zwanaj terytorjalnaj autonomii, heta znača: najbolšaj palityčnaj samabytnaści u Litoŭskim Haspadarstwie. A peŭnaž, nia što inšaje majeć być apošniaj metaj biełarusaŭ pad apiekaj Polskaj Dziaržaŭnaści.

Razważajučy-ž našy adnosiny da wybaraŭ u Waršaŭski Sojm i biaručy pad uwahu ŭsio toje, što z wybarami ścisła zwiazana, možna ciešycca tym, što ŭ hetaj sprawie tak dumajuć biełarusy ŭsie, jak adzin čaławiek. Treba ciešycca, što i p. Alaksiuk, jaki nikatory čas mieŭ niaščaćcie być adstupnikam, ciapier apamiataŭsia i biełaruskaj jednaści ŭžo nie razbiwaje.

Praŭda, worah nia śpić, u Horadni jošś niekulki samazwancaŭ, što majuć nahłaść nazywać siabie biełarusami, jakija prabujuć raźbić biełaruskuju jeddaść, wystupajučy samačynna, biaz wiedama Biełaruskaha Wilenskaha Kamitetu, ale heta takaja dreń, na jakuju i ŭwahi nia treba zwaročawać.

Słowam, usie Biełarusy, jak adzin muž da wybaraŭ swaich pasłoŭ u Waršaŭski Sojm!

Ihnat Paparać.

33499
Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Biblioteka
300438

Ab Złučeńni dzieła wybarau niapolskich narodau u Polščy.

Jak wiedama, niapolskija narody ŭ Polskaj Respublicy prystupajuć da wybaraŭ nie paasobku, ale supolna. Užo miž saboj dahawarylisia Biełarusy, Ukraincy, Niemcy, Rasiejcy, Žydy. Polskija ahihatatary chočać heta wykarystać na našu niekaryść, kažučy, što takim paradkam usie hetyja narody, złučanyja miž saboj u blok, dzieła wybaraŭ, iduć praciŭ Polskaj Dziaržawy, zapradali siabie žydam i niemcam i hetak dalej. Wot-ža my tut žadajem swaim čytačom razjaśnić, čamu paŭstaŭ hety blok, hetaje złučeńnie niapolskich narodaŭ (jak kažuć mienšaściaŭ, bo hetyja narody ŭ pryraŭnańni da Palakaŭ, stanowiać mienšaść) — i, što jon nam sulić dobraje, ci błahoje.

Polski ŭrad naahuł, asabliwaž pradapošni, a taksama blizu ŭwieś Waršaŭski Sojm byli nastroju panskaha, warožaha da słabiejšych narodaŭ i hramad. Ich warožaść wyjaŭlałasia mnoha ŭ čym. Ab hetym ciapier niama kali hawaryć. Zatrymajemsia nad toj warožaściu da niapolskaha nasialeńnia ŭ Polskim Haspadarstwie, jakaja znachodzicca ŭ wybarnym zakonie.

Naahuł treba skazać, što wybarny zakon tak ułožany, što ŭsie mienšaści, kali zachočać prystupić da wybaraŭ paasobku, dyk napeŭna nie prawiaduć niwodnaho pasła.

Pradusim zwiernie m uwahu na heta. Peŭny pawiet, ci ich niekalki, abo jakoje miesta majuć naprykład prawieści 6 pasłoŭ. A spiski kandydataŭ wystaŭlajuć mnohija partyi. Dyk paśla ŭsie dadzienyja hałasy dzielacca pamiž pasłami proporcjonalna: jaki spisak dastaŭ bolš hałasoŭ, dyk bolš dastanie i pasłoŭ. Adnak bywaieć časta tak, što lik pasłoŭ patrebny ŭžo jość, a značny lik hałasoŭ dla kožnaha spisku astajecca. Wotža zwyčajna bywaieć na świecie tak, što bolš blizkija da siabie spiski złučajucca ŭ wadzin i ich užo reč, jak padzialicca miascami, ale ŭsioždyki supolna prawodziać swajho pasła, koštam spiskaŭ nia złučanych miž saboj. Takim paradkam kožnyja mienšaści ŭsioždyki mahli šukać sabie pryjacielaŭ dzieła zdabyćcia sabie miesca ŭ Sojmie. Ciapieraszni wybarny zakon hetaha nie dazwalaieć.

Dalej, wybarny zakon wydumaŭ niejkija spiski „państwowyja". Heta jość wot što. Usich pasłoŭ z usiej Polskaj Respubliki treba prawieści 444. 372 pasły sa śpiskaŭ zwyčajnych, a 72 sa śpiskaŭ państwowych. Kožnaja partyja, ci jakaja hramada, što wystaŭlaje swoj śpisak kandydataŭ, moža padać u Hałoŭnuju Wybarnuju Kamisiju nowy śpisak z nowymi (choć možna i tych samych) kandydatami. Paśla-ž wybaraŭ, biaručy pad uwahu ŭžo ŭsich pasłoŭ z rožnych śpiskaŭ, tak jak i raniej, proporcyjanalna, razdzielajucca henyja 72 miescy. I tut nia byłob ničoha drennaha, kab nie adna reč, pastanoŭlenaja wybarnym zakonam. A woś što: prawa da padziełu sa śpisku państwowaha, prawa, kab kandydataŭ z jakoha spisku brali pad uwahu, zdabywajecca **tolki tady, kali jaki spisak prawiadzie swaich pasłoŭ** (choćby **pa** adnym) **nia mienš jak u šaścioch wokruhach.** A wiedama, što ŭ šaści wokruhach słabaja jakaja hrupa, ašaliwaž hrupa, jakoj nia lubić urad, jak naprykład my Biełarusy, nia zdolaje prawiaści swaich pasłoŭ až u šaścioch wokruhach. A možna heta zrobić, kali spiski mienšaściaŭ, buduć mieć adnolkawy numar i nazoŭ.

Nakaniac, aprača mnoha inšych niesprawiadliwaściej, jakija čynić nam wybarny zakon, jość adna, na jakuju tut taksama zwaročwajem uwahu. Toje miesca, toj pawiet, ci pawiety, dzie jość nadzieja, što možna prewieści panoŭ, abo naahuł palakoŭ, bolš wybirajuć pasłoŭ, jak miejscy, dzie mohuć prajści naprykład demakraty, abo niepalaki, jak biełarusy, ukraincy, ci inšyja.

Tak naprykład, adno miesta Wilnia i pawiet, wybirajeć 5 pasłoŭ, a taki choćby Świancianski wokruh, u jaki ŭchodziać pawiety: Świancianski, Brasłaŭski, Dunіłowicki i Dziśnienski, wybirajeć tolki 6. A heta dzieła tej pryčyny, što wokruh Świancianski duža mała polski, a Wilnia i pawiet Wilenski duža, jak wiedama, spolščany i majeć nastroj mała demokratyčny, mała ludowy.

Dyk wot-ža dzieła hetaha niesprawiadliwaha zakonu paŭstała jednaść miž usimi niapolskimi narodami ŭ Polščy, kab supolna zdabyć mahčymaść prawieści ŭ Sojm swaich pradstaŭnikoŭ, asabliwaž sa śpisku państwowaha.

Drennaha, abo niebiąśpiečnaha dla našaha sialanstwa, z bloku niama ničoha; jość tolki čystaja karyść, bo jość mahčymaść prawieści swaich pradstaŭnikoŭ u Sojm, čaho inakš zrabić nielha byłob. A što datyčyć hałasawańnia, dyk i tut usio dobra, bo tam, dzie žywuć biełarusy, jak prawasłaŭnyja, tak i kataliki, **tam buduć wystaŭleny spiski biełaruskija s kandydatami tolki biełarusami**, znanymi danamu wokruhu. **Na čužych**, jak złosnyja ahitatary kažuć, na žydoŭ, ci niemcaŭ, **hałasawać biełarus** nia budzie.

Wot bolš-mienš toje, što a b a w i z k o w a treba wiedać našamu sialanstwu ab złučeńni dzieła wybaraŭ u Waršaŭski Sojm nia polskich narodaŭ, žywučych u miežach Polskaj Respubliki.

M. K r y w i č o n a k.

ŚWINIA I SABAKA.

Zachwareła raz świnia u pana:
Usiu noč krepka spała,
A žorła, dyk cеły dzień ad rana
Tłuściеć nadta stała:
Čuć, čuć padniać mahła ŭžo zad.
Pan byŭ duža rad,
Što budzie dobraja słanina,
Kaŭbasy i wandlina.
Świnia-ž nie na žart spužałasia:
— „Music da mianie chwaroba prykasałasia" —
Dumajučy tak,
Sabaku raz spytała:
— „Widziaŭ ty ludziej, bratok, niamała,
Skažy, jakoj chwaroby heta znak?
J apetyt još i son,
Adnak čysta muka,
Nie mahu na nohi ja padniacca".
Sabaka abyšoŭ, paniuchaŭ,
Pakruciŭ chwastom, pasłuchaŭ
J dawaj z swini śmiajacca:
— „Wot tak štuka!"
Każa jon,
— „Chwareješ tak, wasani,
Dyk jak raz, jak nasza pani,
Kab bolš rabiła, a mienš jeła,
Tyby peŭnie nie chwareła."

Janka Bylina.

Muczalnik za pracouny lud.

Da čaho dachodziać ździeki panoŭ nad biełaruskim ludam, niachaj pasłužyć zdareńnie, jakoje tut apisywajem.

U Drui, Dziśnienskaha paw. probaščam Ks. Anton Zienkiewič, ščyry demokrat, sumlenny abaronca ludu, praŭdziwy pastyr swajej parachwii. Jon zaŭsiody śmieła i atkryta wystupaŭ prociŭ tych ździekaŭ, jakija daznaje ludnaść ad stajačych tam žaŭnieraŭ, atkryta i śmieła wystupaŭ prociŭ tamtejšych panoŭ, jakich adnosiny da pracoŭnaha ludu daloka niadobryja. Aprača taho ks. Zienkiewič, budučy dobrym pastyram i praŭdziwym pryjacielam ludu, a majučy parachwiju blizu wyklučna biełaruskuju (palaki tolki niekulki panoŭ), biełaruskaj sprawie nia škodziŭ, jak heta mnohija ksiandzy robiać, ale ščyra spryjaŭ jej, jak sapraŭdy hodnaj i sprawiadliwaj.

Usio heta da hłybini aburała i zławała miascowych panoŭ, a taksama ichnych prychwostnikaŭ, prybyłych zdaloku ŭ naš kraj, wajskowych.

Ks. Ant. Zienkiewič wiadzieć duža wialikuju pracu dzieła reparacyi kaścioła i muroŭ kala jaho. Na hetu ważnuju pracu, wiedama, źbiraje jon hrošy ŭsiakimi mahčymymi, ale hodnymi, sposabami. Miž inšymi arhanizujeć na hetu metu ludowyja predstaŭleńni.

Wot-ža 13 žniŭnia 1922 h. u Leonpoli, Drujskaj parachwii, Dziśnienskaha paw. mieŭsia adbycca wiečar, na jakim mieli być pradstaŭleny polskija kamedyi. Pryjechaŭ tudy ks. A. Zienkiewič z dwuma biełaruskimi klerykami. Pryšli ŭ salu. Źjawiŭsia padparučnik Niemčyk rodam z dalokaj Haličyny. Usie prysutnyja dziwilisia, bačučy na panadworku pluton žaŭnieraŭ sa strelbami i s kulamiotam, žaŭnieraŭ taksama aružnych na scenie, a Niemčyka złoha i z šablaj, jakoj jon nikoli raniej nie nasiŭ. Pryšoŭšy, tonam hrubijanskim, zapytaŭsia ŭ ksiandza, ci jość dazwoł. Kali wyjaśniłasia, što dazwoł jość i ad wajskowaj ułady i ad pawietawaha starasty, Niemčyk zajawiŭ, što jon usioroŭna nie dazwolić, kab adbyŭsia wiečar, i što jon zaraz zahadywaje razahnać ludziej. Na heta ksiondz tłumačyŭ. što i meta, dzieła jakoj ładziŭsia wiečar, dobraja i što ludzi zdaloku, za wiorst 20 papryjaždžali i kupili ŭžo bialety i, što ŭrešci taki zahad Niemčyka budzie biazpraŭny i škodny Polskaj Dziaržawie; tady Niemčyk, wychwaciŭ znarok pryhatawanuju šablu i ksiandzu Ant. Zienkiewiču zraniŭ haławu. Udar byŭ različany na śmierć, bo Niemčyk zamachnuŭsia z usiej siły, ale začapiŭšy šablaj z belku, straciŭ impet i łučyŭ pa haławie ksiandza tolki kancom. Rana daŭžyni 5 centymetraŭ, a hłybini da samaha čerapa. Na sali, dzie było poŭna biełarusaŭ, jak katalikoŭ, tak i prawasłaŭnych, padniaŭsia płač i kryk, što „polskija bandyty mardujuć ksiandza". Žaŭniery pa zahadu Niemčyka panabiwali strelby i padciahnuli kulamiot. Narod razahnali. Niemčyk schawaŭsia. Ksiondz uwieś u krywi lažyć na padłozie. Źjawiŭsia kamendant palicyi, śpisaŭ pratakoł. Ksiandzu abmyli ranu, abwiazali haławu i chacieli jechać damoŭ u Druju. Była noč. Kamendant palicyi zajawiŭ, što jon nia radzić jechać, bo kažuć, što Niemčyk wysłaŭ na tuju darohu, dzie ksiondz pajedzieć, ceły pluton žaŭnieraŭ, kab zabić ksiandza. Astalisia. Zaŭtra raninka pawieźli ranienaha ŭ Druju. U Niemčyka adniali aružža i spynili jaho ŭradawańnie. Śledztwa wiadzieć palicyja i wajskowyja. Niemčyk, zamiest siadzieć pad klučom, swabodna chodzić pa Drui; złyja jazyki kažuć, što ničoha jamu za heta nia budzie, i što za dzielny čyn na „Kresach polskich" dastanie kapitana. Adnak ks. Zienkiewič čynu hetaha biezkarna nie prapuścić, i, kali, jak kažuć, bandytu—Niemčyku „ničoha nia budzie", kali sama ŭłada za hetu sprawu jak treba nia woźmicca, dyk niawinna praliŭšy kroŭ ad ruki polskaha achwicera, sam źwierniecca da Wajskowaj Prokuratury.

Urešci, što budzie, to budzie, ale musim adznačyć, što zdareńnie heta dziejowaje, histaryčnaje. Zdareńniaŭ takich poŭna ŭ prošłaści ziamli biełaruskaj. Biełarusa i jaho prawadyroŭ bili i bjuć tyja, jakija zamiest woli i doli Biełarusu, zamiest jahonaj samabytnaści duchowaj, niasuć nam niawolu i biezhałoŭje, niasuć pakost čužoj kultury i aružžam jaje prywiwajuć.

Kali ab hetym pišam, prychodzić nam na pamiać wierš F. Bahdanowiča: „Chreśbiny Maciuka", ŭ jakim Maciuk, heta jość biełarus, wytrymaŭšy kazackija bizuny, zajaŭlaje: „Tak mianie chryścili hajduki, s tutejšaha, dy ŭ palaki"... Tasujučy heta da ks. Zienkiewiča ŭ sučasny mament užo treba byłob skazać: „Tak mianie chryścili palaki, s tutejšaha, dy... ŭ biełarusy"... „Tutejšaść" ziamli našaj, narodnaja niaświedamaść Biełarusa — pryčynaj žudasnaj jaho historyi. Cwiordaja krajowaść, jasnaja świedamaść narodnaja—abarona ad čužych bizunoŭ i šablaŭ. Ale daroha da hetaha ciarnistaja, jak i da kožnaha świetłaha ideału ŭ zmahanni z ciomnaj siłaj.

Niekali, na zary chryścijanstwa, Tertulijan, bačučy z adnaho boku celyja ručji krywi biazwinnych chryścijan, a z druhoha boku, bačučy jak nawuka Chrystusa, swaimi świetłymi pramieńniami ŭściaž, biazupynna praświačała i razhaniała ciemru,—uskliknuŭ: „kroŭ mučalnikaŭ,—nasieńnie chryścijan". Siańnia, ŭ źwiazku z apisanym zdareńniem, ab ks. Zienkiewiču, hruba źniewažanym polskim achwiceram, možna skazać niešta padobnaje: „Kroŭ Twaja — nasieńnie roŭnaści, bratswa, nasieńnie świetłych dumak chryścijanskich, nasieńnie dalejšaha adradžeńnia Biełarusaŭ"...

A. Siarmiaha.

Biełaruskija Kabiety!

Usie zapisywajciesia u spisak wybarszczykau, kab kożnaja z Was padała hołas za swoj biełaruski spisak!

Czaho žadaje Biełaruski Cantralny Wybarny Kamitet.

Pastanowy, pryniatyja na Konferencyi ŭ Wilni 9—10 žniŭnia 1922 h.

1) Abarona prawoŭ biełaruskaha Nasialeńnia. Abiacanyja Konstytucyjaj prawy niapolskich narodaŭ u Polščy pawinny być prawiedzieny adnosna da biełarusaŭ uwa ŭsio prawadaŭstwa i ŭ administracyjnuju praktyku.

Dziela čaho ŭ miežach Biełaruskaje terytoryi biełarusy pawinny być dapuščany biaz nijakich ahraničeńniaŭ na administracyjnyja ŭrady ŭsich instancyj.

Swaboda nacyjanalnaje biełaruskaje škoły ŭsich stupieniaŭ, utrymańnie na košt skarbu.

Roŭnyja prawy dla biełaruskaj mowy z uradowaj mowaj u administracyi i sudzie.

Poŭnaja swaboda hramadzkaj i ekanamičnaj arhanizacyi, swaboda słowa, schodu i druku.

2) Poŭnaja zhodnaść ušich niapolskich narodaŭ u Polščy dziela abarony prawoŭ usich ich razam i kožnaha asobna.

Parazumieńnie z polskaj demokratyjaj na hruncie abarony prawa, postupu i ekanamičnych intaresaŭ pracoŭnaha narodu.

Baraćba z usimi prajawami administracyjnaha hwałtu.

3) Poŭnaja swaboda dla ŭsich relihij. Abarona kožnaha wyznańnia ad nacisku ŭłady. Baraćba z uradowaj palitykaj, jakaja imkniecca padzialić na dwa warožyja abozy napałowu katalickaje, napałowu prawasłaŭnaje biełaruskaje nasialeńnie darohaj apieki addnaho i ŭciskańnia druhoha wyznańnia.

4) Chutčejšaje prawiadzieńnie ŭ žyćcio ziamielnaj reformy. Na Biełaruskaj terytoryi—**usia zlamla biełaruskamu pracounamu narodu!** Ziamielnaja reforma nia moža słužyć metam polskaj kolonizacyi na Biełaruskich abšarach. Pry razdziele dwornych ziamiel miž tutejšymi sialanami ciažar ziamielnaje reformy nia moža być ułožany wyklučna na ŭłaśnikaŭ-niepalakaŭ.

Ziemli ŭciekačoŭ, dahetul nie wiarnuŭšychsia z Rasiei, ni ŭ jakim prypadku nie padlahajuć konfiskacyi.

Pakul nia budzie prawiedziena ŭ žyćcio ziamielnaja reforma—abarona drobnych arandaroŭ ad usialakich hwałtaŭ z boku dwaroŭ i administracyi.

Abarona biełaruskich lasoŭ ad adnabočnaje i rabunkowaje haspadarki ŭradu. Chutčejšaje prawiadzieńnie ŭ žyćcio nacyjanalizacyi lasoŭ.

5) Rabotnickaje pytańnie. 8-hadzinny rabočy dzień. Poŭnaja swaboda rabotnickaje arhanizacyi dziela baraćby za ideały rabočaha narodu.

Abawiazak ułady zabiazpiečyć prawa na pracu kožnamu rabotniku.

Samaja šyrokaja dziaržaŭnaja padmoha rabotnikam dziela ražwićcia praświety i zawadowaha ŭzhadawańnia. Dziaržaŭnaje zabiaśpiečańnia na prypadak chwaroby, staraści, kalectwa i biezraboćcia.

6) Hramadzkaja arhanizccyja. Čym chutčejšaje prawiadzieńnie ŭ žyćcio na ŭsich Biełaruskich abšarach wałasnoha i pawiatowaha samaŭpraŭleńnia z zabiaśpiečańniem praŭdziwaje swabody wybaraŭ u wałasnyja i pawiatowyja samaŭrady.

Wydzialeńnie biełaruskich čaścin z polskich wajawodztwaŭ, kudy jany dałučany dziela polonizatarskich metaŭ.

Utwareńnie z usich Biełaruskich abšaraŭ asobnaj aŭtanomnaj adzinki z krajowym sojmam u Wilni.

7) Biełarusy žaŭniery, kab adbywali wajskowuju službu u swaim krai, a palaki ŭ swaim.

8) Zapraŭdnaja dziaržaŭnaja pomač waročajučymsia z Rasiei, bojkatawanym ciapier uradam.

9) Baraćba proci asabliwaj apieki ŭradam etnohrafična polskaha centru koštam niapolskich „akrain".

10) Abarona kwatarantaŭ ad nadužyćcia kamianičnikaŭ.

Zakon ab wybarach.

18 žniŭnia h. h, Sojm pryniaŭ zakon ab wybarach u nowy Sojm i Senat

Razhledzim samyja asnowy wybarnaha zakonu.

Chto maje prawa wybirać.

Prawa wybirać u Sojm maje kožny hramadzianin Polskaj respubliki, mužčyny i žančany, jakim da 18 h. žniŭnia spoŭniłasia 21 hod.

Wybirać u Sojm maje prawa kožny hramadzianin, jaki žyŭ u dannym wybarnym akruhu da 17 žniŭnia hetaha hodu.

Kožny wybarščyk maje tolki adzin hołas, heta značyć, što wybarščyk moža hałasawać tolki adzin raz. Kidać hołas možna tolki asabista.

Nia mohuć prymać ŭčaścia ŭ wybarach wajskowyja, jakija słužać u wojsku. Pazbaŭleny prawa hałasawać usiudy i zaŭsiody ahraničanyja ŭ hramadzianskich prawach, asoby, spis jakich wyznačany ŭ § 3 wybar. zak.

Usio, što tut pakazana dla Sojmu adnosicca tak sama i da prawa wybaroŭ u Senat, z tymi źmienami, što wybirać u Senat moža tolki toj hramadzianin, jakomu da 17 žniŭnia spoŭniłasia 30 hadoŭ i jaki nia mienš hodu, ličučy ad 18 žniŭnia, žywieć u dannym wybarnym akruhu.

Kaho možna wybirać.

Prawa być wybranym u Sojm, prynaležyć usim hramadzianam, mohuczym wybirać nie wyklučajučy i wajskowych, pry hetym ličba hadoŭ pawyšajecca da 25, a cenz asiełaści zusim kasujecca. Wybiranym moža žyć nawiet za hranicaj.

Nielha tolki wybirać čynoŭnikaŭ administracyi, albo suda ŭ tym akruhu u jakim jany słužać.

U Senat mohuć być wybranyja tolki tyja, kamu minuła 40 hadoŭ.

Ličebny skład Sojmu i Senatu.

Usich pasłoŭ u Sojmie budzie 444, a ŭ Senat 111 senataraŭ.

U wybarnym zakonie adznačana, što pa akruhoch pawinna być wybrana 372 pasły ŭ Sojm i 93— u Senat, a pa „dziaržaŭnych spiskach" — 72 pasły ŭ Sojm i 18 u Senat. Adzin pasoł u Sojm prypadaje ŭ siarednim na 60 tysiač nasialeńnia.

Arhanizacyja wybaraŭ.

Usia terytoryja respubliki dla prawiadzieńnia wybaraŭ u Sojm dzielicca na 64 akruhi. Wybary ŭ Senat adbuducca pa wajewodstwach.

Kožny wokruh dzielicca na abwody (wučastki).

Hałasawańnie ŭ Sojm i Senat adbuducca pa adwodach u pamieškańni, jakoje pawinna znachodzicca pa mahčymaści ŭ centry kožnaha abwodu.

Abwod jošć najwažniejšaje miejsca, u jakim kožny wybarščyk maje mahčymaść wyjawić swaju wolu i swajo prawa.

Zhodna z zakonam u abwodzie nia moža być bolš, jak 3000 žycharoŭ; kab ad wybarščyka da pamieškańnia dla wybaraŭ było nia bolš jak 6 klm. (5 z pałowaj wiorst); kab wučastki nie twarylisia z roznych hmin i ich čaściej.

Wybarnyja ŭstanowy.

Dla prawiadzieńnia wybaraŭ wybarny zakon stwaraje hetkija ŭstanowy:

1. Dziaržaŭnuju Wybarnuju Kamisiju, jakaja składajecca z staršyni — Hieneralnaha Kamisara, naznačanaha Načalnikam Dziaržawy i 8 siabroŭ, wystaŭlenych 8-mi majbolšymi partyjami sučasnaha Sojmu.

2. Akružnuju Kamisiju, jakaja składajecca z 5 siabroŭ, z jakich adnaho naznačaje wajewoda, a 4-ch wystaŭlajuć samaurady, haradskija rady i pawietawyja sojmiki, a šostaha — staršyniu naznačaje Henieralny Kamisar.

3. Abwadowuju (Wučastkowuju) Kamisiju, staršynioj jakoj naznačaje Akružnaja Kamisija, adnaho siabru naznačaje miascowaja administracyja, a troch wybiraje hminnaja rada.

Ustanowami nadzora, aprača Henieralnaha Kamisara, žjaŭlajucca jašče asabliwa naznačanyja ministerstwam unutrannych spraŭ wybarnyja kamisary pa adnamu na Akružnuju Kamisiju.

Ustanowy nadzora majuć prawa pierahladu ŭsich aktaŭ, usiaho chodu wybarnych spraŭ i apratestawańnia pastanoŭ kamisijaŭ u wyšejšuju instancyju, pry čym apratestawańnie nie pawinna zatrymywać chodu spraŭ.

Siabrami Kamisii mohuć być hramadzianie, majučyja prawa wybirać, umiejučyja čytać i pisać papolsku i nia wystaŭlenyja na śpiskach kandydataŭ.

Sposab wybaraŭ.

Wybarny zakon prymaje sposab hałasawańnia pa śpiskach. Hałasawać treba za ŭwieś śpisak, jaki abaznačajecca nomiaram.

Zapisać u śpisak kandydatam možna tolki sa zhody samoha kandydata. Pry čym patrebna, kab jon padaŭ piśmiennuju zajawu z ułasnym podpisam staršynie Akružnaj Kamisii nie paźniej jak za 22 dni da wybaraŭ ab swajej zhodzie, pryznańnie siabie za hramadzianina Polšcy i što maje prawa być wybranym. Śpisak pawinien być padpisany nia mienš jak 50 wybarščykami i pieradadzieny staršynie Akružnaj Kamisii nie paźniej 39 dzion da wybaraŭ. U śpisak možna pamiaścić nia bolš, jak dwajny lik kandydataŭ suproć taho liku, jaki prychodzicca na dany wokruh pasłoŭ.

Pry padačy śpiskaŭ nieabchodna pakazać Akr. Kam. paŭnamocnika pa hetamu śpisku i jaho zastupnika.

Proźwiščy kandydataŭ aznačajucca na śpisku namiarami ŭ paradku pieršynstwa pry atrymańni pasolstwa.

Pa adnym akruhu kandydat moža značycca tolki ŭ adnym śpisku.

Dziaržaŭny śpisak.

Nadzwyčajnaj asabliwaściaj wybarnaha zakonu,— tak zwanyja „Dziaržaŭnyja śpiski".

Aprača prostych wybaraŭ za akružnyja śpiski pa akruach, wybarny zakon uwodzić jašče „nia prostyja" pa dziaržaŭnych śpiskach.

Sapraŭdy wybaraŭ pa dziaržaŭnych śpiskach nia budzie, a lik deputackich miesc u hetych spiskach dzielicca pa akruhoch praparcyjanalna liku deputackich miesc, atrymanych tym ci inšym numeram śpiskaŭ.

Prawa atrymać swaju dolu z tych 72 miesc, jakija zastalisia na dziaržaŭnyja śpiski, majuć tolki tyja numiary akružnych śpiskaŭ, jakija prawiali ŭžo choć by adnaho deputata nia mienš jak u 6-cioch akruhach.

Kožnaja hrupa, jakaja žadaje atrymać swaju dolu z hetych 72 miescaŭ układaje swoj dziaržaŭny śpisak, jaki padaje Hieneralnamu Kamisaru nie paźniej za 40 dzion da wybaraŭ.

Zajawa hetaja pawinna być padpisana nia mienš za 1000 wybarščykaŭ dwuch wakruhoŭ pa 500 z kožnaha.

Lik kandydataŭ nia moža pierawyšać 100.

Adna i taja samaja asoba nia moža wybiracca pa dwuch dziaržaŭnych śpiskach.

Paradak dałučeńnia akružnych śpiskaŭ da dziaržaŭnaha, tej samaj hrupaj ci partyjaj, hetki: paŭnamocnik akružnoha śpisku padaječ staršynie Akružnoj Kamisii zajawu nie paźniej 22 dzion da wybaraŭ ab dałučeńni akružnoha śpisku da dziaržaŭnaha. Biaz hetaj zajawy akružny śpisak hublaje prawy pry padzielie mandataŭ, astaŭlenych dla dziaržaŭnych śpiskaŭ.

HRAMADZIANIE! Ab kožnym narušeńni administracyjaj swabody wybarnaj ahitacyi, ab kožnym aryšcie za pieradwybarnuju ahitacyju, ab niawydačy dakumentaŭ i druhich narušeńniach zakonu uraz-ža pawiedamlajcie na piśmie Biełaruski Cantralny Wybarny Kamitet u Wilni (Wilenskaja wulica dom № 12, kw. 6), abo swoj biełaruski pawiatowy ci akružny kamitet—najlepš nie praz počtu, a praz pasłanca.

SIALANIE! Damahajciesia swaich škoł u rodnaj mowie. Sastaŭlajcie pryhawary ab adčynieńni biełaruskich škoł. Žwiartajciesia za paradaj i zapamohaj da Biełaruskaj Cantralnaj Szkolnaj Rady. Pamiatajcie, što u aświecie—naša moc.

Zakon ab wybarnych schodach.

5 žniŭnia Sojm zaćwiardziŭ zakon, jaki daje poŭnuju swabodu rabić pieradwybarnyja schody. Z pryčyny taho, što endeckaja administracyja, warožaja da biełaruskaha nasialeńnia, budzie roznymi sposabami praškadžać biełaruskaj pieradwybarnaj ahitacyi, ličučy, što narod nia wiedaje swaich prawoŭ,—my dajom tut poŭnaściu hety zakon:

Art. 1. Dziela ŭsich schodaŭ, jakija sklikajucca wybarščykami, ci kandydatami na deputataŭ u wybarnym časie, značyć, ad dnia wyznačeńnia wybaraŭ, **pazwaleńnie administracyjnaje ŭłady niepatrebna.**

Art. 2. Ab pieradwybarnym schodzie **pad adkrytym niebam** na płoščach i publičnych darohach asoba, jakaja toj schod sklikaje, pawinna **zajawić** adpawiednaj administracyjnaj uładzie 1-je instancyi abo najbližejšym palicejskim wartam (posterunkom policyjnym) nia mienš jak za 24 hadziny da pačatku schodu.

Art. 3. Zajawa, ab jakoj kaža art. 2, moža być zroblena na piśmie, abo na słowach i pawinna źmiaščać u sabie: 1) imia i proźwišča taho, chto sklikaje schod, 2) pawiedamleńnie, što heta jość pieradwybarny schod, 3) adres taho, chto sklikaje. **Ułada ŭraz-ža wydaje paświedčańnie,** što zajawa ab schodzie zroblena.

Art. 4. Pamianutyja ŭ art. 3 zajawa i paświedčańnie wolnyja ad usialakich herbawych apłat.

Art. 5. Hety zakon ni ŭ čym **nia źwiazywaje schodaŭ u zakrytych pamiaškańniach,** pry čym padworki i sadok, jakija stanowiać ahraničnaj začynienuju całaść z hmacham, ličacca zakrytym pamiaščeńniem.

Art. 6. Usie pastanowy raniejšych zahadaŭ, niazhodnyja z hetym zakonam, hublajuć siłu zakona.

Art. 7. Hety zakon atrymliwaje siłu ad dnia abwieščannia jaho, a wypaŭnieńnie jaho daručajecca Ministru Unutranych Spraŭ.

Takim paradkam, zhodna z hetym zakonam (Ustawa w sprawie wolności zgromadzeń przedwyborczych z dnia 5 sierpnia 1922 r.) u pieradwybarnym časie (značyć, pačynajučy ad 18 žniŭnia da dnia wybaraŭ) možna swabodna, nikoha nia pytajučysia i nie pawiedamlajučy, sklikać pieradwybarnyja schody ŭ zakrytych pamiaščeńniach. Taksama nia treba prasić ni ŭ kaho pazwaleńnia na sklikańnie schodu na rynku, płoščy, wulicy, darozie, a ab takim schodzie prosta treba pawiedamlać palicyju zahadzia—za 24 hadz.

Wiedama, palicyja, ličučy na ciemnatu narodu, moža pamykacca abyjści zakon,—prykł., moža admowicca pryniać zajawu ab schodzie. Heta—niezakonna, i ŭ takim prypadku pry padačy zajawy treba mieć niekalki świedkaŭ, što palicyja pawiedamlena ab schodzie.

Karystajciesia hetym wašym prawam i pazywajciesia na hety zakon!

Z Wilni.

Biełaruskaja himnazija. 30-ha žniŭnia adbyłosia pieršaje ŭ hetym nawukowym hodzie pasiedžańnie Piedahahičnaj Rady. Nowy dyrektar p. Taraškiewič rabiŭ dakład ab stanowiščy himnazii; ab źmienach, jakija stalisia, ab nowych wučycialoch. Z dakładu dyrektara było widać, što himnazija na dobraj darozie i što nawuka ŭ joj raźwiwajecca štoraz to lepš. Zaniatki pačynajucca ŭ pačatku wieraśnia.

Nabaženstwa za dušu ś. p. Jana Łuckiewiča. 31-ha žniŭnia ŭ kaścieli św. Mikałaja Ks. Ad. Stankiewič adprawiŭ nabaženstwa za dušu Jana Łuckiewiča, jak u hadoŭščynu jahonaj śmierci. Byli prysutnyja apróča katalikoŭ biełarusaŭ i biełarusy prawasłaŭnyja, tak sama i niekatoryja palaki. Usim doraha imia adnaho z pieršych adradženčaŭ biełaruskaj sprawy. Nastroj byŭ uračysty i pawažny. U mnohich malačychsia na wočach byli ślozy.

Biełaruskaje nabaženstwa ŭ kaścieli św. Mikałaja. Jak wiedama, uwieś blizu letašni hod, biełarusy kataliki, nie atrymaŭšy dla siabie asobnaha kaściołu, nia hledziačy na prośby ŭ J. E. Biskupa, skarystali z haścinnaści litoŭcaŭ i malilisia ŭ litoŭskim kascieli św. Mikałaja. Što niadzieli i świata adpraŭlałasia św. Imša, padčas jakoj biełaruskija wučni piajali biełaruskja relihijnyja pieśni, a paśla św. Imšy zaŭsiody było biełaruskaje kazańnie. Nabaženstwa heta było spyniena letam, bo wučni razjaždžalisia na wioski. Ciapier-ža nabaženstwa dla biełarusaŭ katalikoŭ u św. Mikałaja pačniecca ŭznoŭ. P i e r š a j e n a b a ž e n s t w a b u d z i e ŭ č a r o d n u j u n i a z i e l u 10-h a w i e r a ś n i a.

Biełaruski internat. Dla biełaruskich himnazistaŭ u Wilni zasnawaŭsia internat, asobny dla chłapcoŭ i dla dziaŭčat. U chłapcoŭskim internacie ŭžo jość 20 wučnioŭ. Warunki pryniaćcia takija: baćki dastaŭlajuć pradukty: žytniuju muku, bulbu, sała i inš., i płaciać za paŭhoda 18 000 na świattło, apał i utrymańnie słužby. Internat atrymliwaje zapamohu charčami i ad Polska-Amerykanskaha Kamitetu. Bližej dawiedacca u Kancelaryi Biełaruskaj Himnazii. Wučni buduć mieć dahlad i pomač u nawukach.

Biełaruskaja wiečaryna. U Wialejcy 3 wieraśnia adbudziecca biełaruskaja wiečaryna, jakuju ładziać Wilenskija biełaruskija artysty. Pradstaŭlena budzie „Strachi žyćcia“ drama u 3-ch aktach i „Swatańnie“ žart.

Nowy biełaruska-maskoŭski słoŭnik. Piśmieńnik Włast złažyŭ wialiki biełaruska-maskokski słoŭnik.

Hieahrafija Biełarusi —Arkadzija Smoliča, wypusk II wyšła z druku. Wydańnie druhoje značna pieraroblenaje i pašyranaje. Wypusk II źmiaščaje: Nasialeńnie Biełarusi i jaho haspadarnaja dziejnaść. Paasobnyja krainy Biełarusi.

Redaktar-Wydawiec U. Znamiaroŭski. Drukarnia „DRUK“, Subač 2.